

گزارش کالاهایی مزیت دار جهت صادرات به چین

مرور روابط تجاری دو جانبه ایران و چین :

جدول زیر روند روابط تجاری دو جانبه ایران و چین را بر اساس اطلاعات گمرک چین ارائه می نماید

سال	مجموع تجارت دوجانبه	صادرات به چین	واردات از چین	تراز تجاری	نسبت صادرات به واردات
2008	20.8	19.6	8.2	11.4	239.0244
2009	21.2	13.2	7.9	5.3	167.0886
2010	29.4	18.2	11.1	7.1	163.964
2011	45.1	30.3	14.8	15.5	204.7297
2012	36.4	24.9	15.6	9.3	159.6154
2013	39.4	25.4	14	11.4	181.4286
2014	51.9	27.5	24.3	3.2	113.1687
2015	18.1	8.7	9.2	-0.5	94.56522

بر اساس اطلاعات جدول شماره(1) تجارت خارجی بین ایران و چین در سالهای 2008 و 2009 در حدود 21 میلیارد دلار بوده است. در سالهای 2011 و 2014 شاهد جهش شدید تجارت بین دو کشور هستیم . جهش تجارت خارجی دو جانبه در سال 2011 بیشتر تحت تاثیر افزایش شدید صادرات ایران به چین بوده و تراز تجاری در این سال به رکورد جدیدی رسید . در مقابل جهش تجارت خارجی بین ایران و چین در سال 2014 بیش از همه متاثر از افزایش شدید صادرات چین به ایران شکل گرفت. نسبت صادرات به واردات و مقدار تراز تجاری در سال 2014 به کمترین میزان در هفت ساله 2008-2014 تقلیل یافت. جهش صادراتی ایران به چین در 2011 ناشی از افزایش 10.7 میلیارد دلاری صادرات نفت ایران به این کشور می باشد. در سال 2010 و 2011 صادرات نفت خام ایران به چین بترتیب برابر 12.1 و 21.8 میلیارد دلار بود. با وجود افزایش 31.7 درصدی تجارت دوجانبه ایران و چین در سال 2014 نسبت به سال 2013، در شش ماهه اول 2015 شاهد افت شدید(32.7%) تجارت دوجانبه بین دو کشور هستیم. البته این کاهش معلول کاهش صادرات ایران به چین(44.1%) و کاهش صادرات چین به ایران(16.3%) می باشد. کاهش اخیر به دلیل پایین رفتن قیمت نفت و سایر مواد اولیه صادراتی ایران به چین بوده است.

اقدام صادراتی ایران به چین:

در سال 2014 ایران 20.7 میلیارد دلار نفت خام به چین صادر نمود. اگر نفت را از مجموع صادرات در سال 2014 کسر کنیم، صادرات غیر نفتی ایران به چین در سال 2014 برابر 6.8 میلیارد دلار خواهد بود. بر این اساس صادرات کالاهای مشمول تعرفه های گمرکی دو رقمی به شرح زیر بیش از 91 درصد صادرات ایران به چین را بخود اختصاص داده اند:

شماره تعرفه	شرح تعرفه	ارزش (دلار)	سهم از کل صادرات غیر نفتی به چین (%)
39	مواد پلاستیکی و اشیا ساخته شده از این مواد	2.4 میلیارد دلار	35.3
26	سنگ فلز، جوش و خاکستر	2.1 میلیارد دلار	31
29	محصولات شیمیایی آلی	1.4 میلیارد دلار	21
25	نمک، گوگرد، خاک، سنگ، گچ، آهک و سیمان	297 میلیون دلار	4.3
74	مس و مصنوعات از مس	18 میلیون دلار	0.2
76	آلومینیوم و مصنوعات از آلومینیوم	7.5 میلیون دلار	0.1

با توجه به ستون سهم کالاهای صادراتی مشخص می شود که سه ردیف تعرفه شماره 39 ، 26 و 29 بتنهایی بیش از 87 درصد صادرات به چین را شامل می شوند. بطور خلاصه دادهای فوق نشان نیدهند که تنوع صادراتی ایران به چین بعنوان دومین بازار جهان بسیار اندک می باشد. البته این وضعیت معلول شرایطی است که برای سالهای طولانی مانع از افزایش تنوع قابل توجه در ترکیب صادراتی کشور شده است. ولی با توجه به اینکه چین بعنوان دومین بازار خرید از نظر تجارت خارجی محسوب میگردد و می تواند فرصتهای تجاری خوبی برای ایران داشته باشد، بایستی با دقت مورد مطالعه قرار گیرد. قطعاً افزایش تنوع صادراتی در ارتباط با چین نه فقط به بهبود کیفیت و کمیت تولیدات ایرانی بستگی خواهد داشت، همچنین زیر ساختهای قانونی آن نیز بایستی فراهم شود. هم اکنون در بخش صادرات محصولات گیاهی و دامی مشکل اساسی قوانین سخت گیرانه چین می باشد. برای صادرات این قبیل کالاها به چین نه فقط مزیت صادراتی و بلکه اجازه ورود این محصولات از ایران به چین نیز بایستی صادر شود. صدور این اجازه برای برخی محصولات سالها طول کشیده است. مرجع اصلی این مشکل در چین وزارت نظارت بر کیفیت، قرنطینه و بازرسی چین (AQSIQ) می باشد.

روش شناسایی کالاهای مزیت دار ایرانی برای صادرات به چین:

برای شناسایی کالاهای مزیت دار ایرانی برای صادرات به چین چند مرجع وجود دارد:

1- تحلیل ترکیب فعلی واردات چین

2- توجه به تغییرات در بازار عوامل تولید و مصرف در چین و تغییر سلیق خریداران

3- توجه به ترکیب فعلی صادرات ایران به چین

3- مطالعه مزیت نسبی صادرات تک تک کالاهای قابل صدور ایرانی در ارتباط با بازار چین. این روش مناسبی برای شناسایی محصولات مزیت دار است ولی زمان قابل توجه و اطلاعات نسبتاً کاملی از محصولات صادراتی و وضعیت بازار مصرف و تولید در چین بایستی فراهم باشد.

4- روش دیگر توجه به ترکیب وارداتی چین و بررسی وضعیت خالص واردات چین در حوزه های کالایی گوناگون است. این روش تصویر کلی از وضعیت تولید و مصرف و تجارت خارجی محصول ایجاد میکند ولی کماکان تفاوت سطح تکنولوژی کشورهای صادرکننده کالا به چین و هزینه های حمل و نقل میتواند بر مزیت صادراتی تاثیر گذار باشد.

5- روش دیگر استفاده از تجربه سایر کشورها است که در وضعیت جغرافیایی مشابه با ایران قرار دارند و از نظر سطح تکنولوژی تفاوت چندانی با ایران ندارند و دارای موافقتنامه تجارت آزاد با چین نیز نیستند. در این چارچوب می شود کشور ترکیه و امارات متحده عربی و عربستان سعودی را برای مقایسه انتخاب نمود.

برای تهیه فهرستی از کالاهای مزیت دار برای صادرات به چین در این گزارش از ترکیب روشهای شماره 1، 2، 3 و 5 استفاده شده و بر اساس بررسیهای انجام شده فهرست کالاهای مزیت دار ایران برای صادرات به چین را می توان به شرح زیر معرفی نمود:

شماره تعرفه	شرح کالا	واردات چین از جهان (میلیارد دلار)
2515	سنگهای ساختمانی	1.7
2603	سنگ مس و کنسانتره	21.8
2607	سنگ و کنسانتره روی	2.2
2601	سنگ آهن و کنسانتره	94.3
2608	سنگ سرب و کنسانتره	1.5
2602	سنگ منگنز و کنسانتره	2.7
2604	سنگ نیکل و کنسانتره	4.5
2804	هیدروژن مایع و سایر گازهای کمیاب	2.5

هر چند صادرات ماشین آلات در گروه تعرفه ای 84 سهم قابل توجهی در صادرات چین دارد ولی با این حال واردات ماشین آلات یکی از بزرگترین بخشهای وارداتی چین را تشکیل میدهد و در سال 2014 قریب 180 میلیارد دلار از مجموع 1950 میلیارد دلار واردات چین را ماشین آلات تشکیل داد. عبارتی سهم ماشین آلات در واردات چین بیش از 9 درصد می باشد. تنوع این بخش بسیار بالا است. با اینکه کشور ترکیه در مقایسه با ایران از نظر مسافت دورتر است در سال 2014

واردات چین از جهان (میلیارد دلار)	شرح کالا	شماره تعرفه
<p>قریب 180 میلیون دلار ماشین آلات به چین صادر نموده است. با توجه به توان بالای ماشین سازی در ایران ، این حوزه می تواند یکی از زمینه های توسعه صادرات به چین باشد.</p>		
5.6	لباس و متفرعات لباس برای مردان و بانوان	6103،6105،6104،6115،6110،6109 6204،6203،6205،6206،6211
<p>تجهیزات الکتریکی و الکترونیکی تحت تعرفه شماره 85 بیشترین میزان واردات چین را با رقم 425 میلیارد دلار تشکیل میدهد. تنوع محصولات تحت این تعرفه بسیار بالا است و لزوماً تمامی محصولات تولیدی تحت آن محصولاتی نیست که در ایران توان تولید آن وجود نداشته باشد. کشور ترکیه در سال 2014 تحت تعرفه 85 بیش از 99 میلیون دلار محصول به چین صادر نموده است. لذا این بخش بایستی با دقت بیشتر و بر اساس اطلاعات حاصل از توان تولید داخلی تحلیل شود.</p>		
10.8	نخ پنبه و پنبه شانه نشده	5201 و 5205
8.3	محصولات از آهن و فولاد	7304،7308،7326،7318
11.0	ضایعات مس	7404
25.6	مس تصفیه شده و آلیاژ مس	4703
2.8	فویل مس با حداکثر ضخامت 0.15 میلیمتر	7410
1.2	سیم مسی	7408
2.4	پشم شانه نشده	5101
3.1	انواع محصولات از ردیف الیاف مصنوعی	5502،5509،5504،5512،5503
4.4	عصاره های دباغی یا رنگرزی، تانن ها و مواد رنگی	3210،3208،3206،3204،3214
4.0	کائوچوی مصنوعی از روغن	4002
8.2	پوست خام (غیر از پوستهای نرم) و چرم	4102،4101،4107،4104
7.1	هیدروکربن های غیر حلقوی	2901
21.7	هیدرو کربن های حلقوی	2902
27.4	قطعات و اجزای وسایل نقلیه غیر ریلی	8703
2.1	اشیای ساخته شده از چرم حیوانات	4203،4202
1.3	پوستهای نرم طبیعی و بدلی و اشیای از آنها	4302،4301
0.2	فرش و کفپوش	5704،5703،5702،5701 در حال حاضر صادرات فرش دست باف و

واردات چین از جهان (میلیارد دلار)	شرح کالا	شماره تعرفه
		ماشینی از ایران به چین انجام می شود. بنظر می رسد فرش ماشینی به لحاظ بکار گیری شیوه های جدیدتر بازاریابی و قیمت‌های رقابتی و طراحی بهتر بازار به نسبت بهتری در چین داشته باشد.
75.2	پلاستیک و اشیای ساخته شده از آن	39.2،3901 و سایر
106	آلات و دستگاههای اپتیک،سنجش و کنترل	9031،9013 سهام تعرفه گروه 90 در واردات چین بیش از 5 درصد است و صادرات ترکیه به چین در این تعرفه که در سال 2010 فقط 3.7 میلیون دلار بوده در سال 2014 به بیش از 16 میلیون دلار رسیده است.

در زمینه محصولات و مواد غذایی مانند ماکارونی، بیسکویت، شکلات، چای سیاه، زعفران، پسته، عسل و محصولات لبنی نیز زمینه صادرات خوبی وجود دارد. با این حال زیر ساختهای قانونی صادرات محصولات گیاهی و دامی و لبنی قبل از صادرات بایستی حل شود. بر اساس قوانین چین ورود این گروه کالاها به چین از کشورهایی مجاز است که ریسک آلودگی محصولات موصوف در آن کشورها در حد قابل قبول بوده باشد و در فهرست کشورهای مجاز صادرکننده به چین درج شده باشند. کشورهایی که در این فهرست وارد نشده اند بایستی مراحل ارزیابی ریسک را طی کنند. ارزیابی ریسک با ارائه درخواست رسمی کشور صادرکننده به AQSIQ آغاز می شود. سپس بر اساس درخواست ارائه شده یک پرسشنامه به کشور متقاضی داده می شود که بایستی تکمیل گردد. بر اساس پاسخ ارائه شده کارشناسان چینی از مناطق و واحدهای تولیدی در کشور صادرکننده بازدید خواهند نمود و نظر نهایی AQSIQ بر اساس نتیجه این بازدیدها صادر می شود.

صادرات زعفران به چین به علت اینکه بعنوان داروی گیاهی قلمداد می‌گردد با مشکل مواجه است و صادرات پسته فقط بصورت خشک میسر می باشد ولی با توجه به حضور امریکا در بازار خرده فروشی پسته در چین، حضور پسته ایران با مشکل مواجه است. چای سیاه، محصولات دامی و لبنی نیز بایستی فرایند ارزیابی ریسک را طی نمایند.

صادرات شکلات در چین بازار بسیار خوبی دارد. قیمت شکلات در بازار چین حداقل سه برابر بازار خرده فروشی ایران است و لذا امکان رقابت قیمتی وجود دارد. در سال 2014 چین بیش از 488 میلیون دلار شکلات و محصولات حاوی کاکائو وارد نموده است. صادرات ترکیه به چین از شکلات در سال 2014 برابر 7.4 میلیون دلار گزارش شده است. با این حال صادرات شکلات از ایران به چین در سال 2014 فقط 53 هزار دلار بوده . البته صادرات شکلات ایران به چین روند مثبت داشته است. در سال 2012 فقط 3 هزار دلار شکلات از ایران به چین صادر شد . در سال 2013 صادرات به 49 هزار

دلار رسید و در سال 2014 صادرات بالغ بر 53 هزار دلار گردید. البته روند صادرات در بین سالهای 2013 و 2014 چندان چشمگیر نیست. به عبارتی امکان صادرات شکلات ایران به چین وجود دارد و بایستی در این زمینه بازاریابی بعمل آید.